

Rondetafelgesprekken burgerwind Hamme-Grembergen

Inhoud

Achtergrond en vorige verslagen.....	1
Planning en timing	2
Verslag rondetafel 5: Natuur	2
Agenda en opening vergadering.....	2
Thema van de rondetafel: Natuur	2
Fietstocht	6
Varia	6

Achtergrond en vorige verslagen

Het plaatsen van windturbines kan tegenstand creëren. Het is van groot belang dat burgers in een zeer vroeg stadium betrokken worden bij een project. Daarom organiseert Bond Beter Leefmilieu (BBL) samen met burgercoöperaties Ampère en Ecopower rondetafelgesprekken waaraan een groep buurtbewoners en belanghebbenden deelnemen.

Dankzij hun feedback en informatie weten we beter welke vragen en bezorgdheden er leven in de omgeving.

Dit traject vindt plaats ruim voor het indienen van de vergunningsaanvraag, zo kunnen we een dossier samenstellen dat al op voorhand rekening houdt met de lokale gemeenschap.

Na het rondetafeltraject worden in een volgende fase alle buurtbewoners en geïnteresseerden geïnformeerd over het burgerwindproject en het vergunningstraject en krijgt iedereen de kans om verder vragen te stellen tijdens open informatiemomenten voor het brede publiek.

Een uitgebreide inleiding om dit initiatief te kaderen en de vorige verslagen vind je op de websites van [Ampère](#) en [Ecopower](#).

Planning en timing

De deelnemers treffen elkaar maandelijks, voorlopig online uiteraard.

- Rondetafel 1 – kennismaking en aanpak rondetafels (25 januari 2021)
- Rondetafel 2 – het project (24 februari 2021)
- Rondetafel 3 – de milieu-impact (geluid) (29 maart 2021)
- Rondetafel 4 – de milieu-impact (slagschaduw) (26 april 2021)
- Rondetafel 5 – natuur
- Fietstocht - zomer

Verslag rondetafel 5: Natuur

Agenda en opening vergadering

Agenda

1. Verslag rondetafel 4
2. Thema van de rondetafel: Natuur
3. Afspraken fietstocht
4. Varia

De voorzitter opent de vergadering.

15 aanwezigen nemen deel aan de vergadering. Er zijn 3 verontschuldiging.

Het verslag van de vorige vergadering werd aangepast volgens de gegeven opmerkingen en werd vandaag doorgestuurd. Deelnemers hebben het aangepaste verslag nog niet kunnen lezen, waardoor het verslag nu niet kan goedgekeurd worden. Deelnemers kunnen eventuele opmerkingen doorsturen tot volgende week.

Thema van de rondetafel: Natuur

Ecopower presenteert de resultaten van de eerste versie van natuurtoets (zie bijlage). In dit verslag volgt een samenvatting van de belangrijkste vragen uit de discussie.

Wie doet de tellingen van vleermuizen en vogels? Gebeurt dit voldoende onafhankelijk? Zijn Natuurpunt en vzw Durme geen betrokken partij?

De tellingen gebeuren door een onafhankelijk studie bureau in opdracht van de initiatiefnemer, volgens een wetenschappelijke methode die vastgelegd is door INBO. Er worden ook waarnemingen uit de databank van Natuurpunt gebruikt. Bedoeling is de potentiële effecten in kaart te brengen en deze te toetsen aan de doelstellingen van het Europese en Vlaamse natuurbeleid.

Waarom alleen tellingen in de winter?

De tellingen moeten in kaart brengen of er regelmatig grote groepen van vogels zich verplaatsen ter hoogte van de windturbines. Voor watervogels (eenden, meeuwen, steltlopers ...) gebeuren deze trekbewegingen voornamelijk in de winter, waarbij ze rusten in een bepaald gebied (pleisterplaats, slaapplaats) en in andere gebieden op zoek gaan naar voedsel. Deze trekbewegingen gebeuren bij zonsopkomst en zonsondergang en volgen een bepaald patroon, dat wil zeggen dat ze regelmatig voorkomen met dezelfde aantallen en volgens dezelfde routes. Tellingen wijzen uit dat er hier geen belangrijke voedsel- noch slaaptrek plaatsvindt.

Tellingen in de zomer kunnen belangrijk zijn ingeval van belangrijke broedgebieden of weidevogelgebieden. Die zijn hier niet aanwezig. Wel moet verder bekeken worden of er een impact kan zijn op de roofvogels in de omgeving: buizerd, sperwer en torenvalk hebben allicht in de omgeving een aantal nesten. De blauwe en bruine kiekendief werden sporadisch waargenomen, maar er zijn geen broedplaatsen van deze soorten vastgesteld in de omgeving.

Waarom een windturbine vlak naast een erkend natuurgebied?

De windturbines kunnen wettelijk niet geplaatst worden in natuurgebied (volgens gewestplan) maar wel naast een natuurgebied als de impact van de windturbine op het natuurgebied beperkt blijft. Het natuurgebied blijft bestaan en blijft toegankelijk voor bezoekers. Er moet onderzocht worden of er niet te veel verstoring optreedt voor het natuurgebied. Van belang is te kijken naar de waarden van het natuurgebied. In de Kerregavers ligt de focus op de plantengroei, waardoor ook een aantal vogels en vleermuizen worden aangetrokken. Het gaat hier voornamelijk om zangvogels die zelden hoog uitvliegen en de beschutting van het bos en houtkanten opzoeken om zich te beschermen tegen predatoren. Het aanvaringsrisico van zangvogels t.o.v. windturbines is klein. Zangvogels van het bosgebied lijken weinig verstoring te ondervinden van windturbines.

Het bos en de bosrand trekken wel vleermuizen aan. Wat dat betreft is de afstand tot het natuurreserveaat inderdaad kort. Dat betekent dat milderende maatregelen nodig zullen zijn om aanvaring met vleermuizen te vermijden. Door de windturbines stil te leggen in

bepaalde periodes bij klimatologische omstandigheden die gunstig zijn voor vleermuizen wordt de mortaliteit van de vleermuizen met 90 à 95% verminderd.

Verschuiving van de windturbine tot op een grotere afstand van het natuurgebied is ruimtelijk misschien nog mogelijk maar is volgens de initiatiefnemer niet gewenst omdat we een ruime afstand willen behouden tot de woningen uit de omgeving. De windturbine wordt nu ingeplant op 550 m van de Oude Molenstraat. Dat is de afweging die we nu maken.

Valt er geen impact te verwachten op de rosse vleermuis? Dat was immers één van de aandachtspunten in het windproject van Eoly te Grembergen.

Overal vliegen er wel eens vleermuizen over. De vleermuisactiviteit concentreert zich echter nabij bosgebieden, houtkanten en waterplassen. Tellingen moeten uitwijzen hoe hoog de vleermuisactiviteit bedraagt en of er mitigerende maatregelen (stilstanden) nodig zijn. De rosse vleermuis werd slechts twee keer waargenomen. Dat wijst er op dat deze soort hier niet frequent aanwezig is en dat de windturbine (die voorzien wordt van een stilstandregime omwille van de andere soorten) geen grote impact kan hebben op de populatie van de rosse vleermuis.

Ondervinden vogels geen invloed van het laag frequente geluid en trillingen van de windturbines? Is er geen invloed van slagschaduw?

Dat is nog niet specifiek onderzocht. Wel zijn verstoringsafstanden van windturbines op soorten onderzocht. Voor watervogels bedragen deze (afhankelijk van de soort) enkele honderden meters. De verstoringsafstanden houden rekening met alle aspecten van de windturbines, dus ook met het geluid of slagschaduw. Voor zangvogels die voornamelijk in bosgebied voorkomen treedt er nauwelijks verstoring op van een nabijgelegen windturbine.

Windturbines zo dicht bij een natuurgebied, dat is toch onaanvaardbaar. Zijn er geen betere plaatsen in de open ruimte of in het havengebied waar windturbines geplaatst kunnen worden?

De grote natuurgebieden die beschermd worden op Europees niveau en waarvoor er instandhoudingsdoelstellingen gelden zijn habitat- en vogelrichtlijngebieden. Een groot deel van de Antwerpse haven valt binnen de perimeter van een vogelrichtlijngebied. Toch worden in de Antwerpse haven vele windturbines gebouwd nabij belangrijke natuurgebieden voor watervogels, mits uitvoerig onderzoek en monitoring om verstoring en aanvaringen te minimaliseren.

Er zijn weinig openruimtegebieden in het versnipperde Vlaanderen. Volgens het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen moet de schaarse open ruimte beschermd worden en dienen de windturbines aan te sluiten bij bestaande infrastructuur.

Zijn windturbines op amper een km van de Schelde, waar nieuwe natuur- en openruimtegebieden gecreëerd worden (sigmaplan) wel aanvaardbaar?

In Zele staan er drie windturbines op kortere afstand van de Schelde. De overstromingsgebieden van de Schelde zijn belangrijk voor talrijke watervogels. De verstoringafstanden van windturbines voor watervogels zijn gekend en bedragen (afhankelijk van de soort) enkele honderden meters. De windturbines staan wat dat betreft ver genoeg van het habitatgebied van de Schelde. Mogelijk trekroutes van watervogels worden steeds in kaart gebracht.

Worden de effecten van de windturbines op de natuur niet doelbewust geminimaliseerd?

De bedoeling van de rondetafels is verschillende burgers op voorhand op de hoogte te brengen van het ontwikkelingsproces en ze proberen te betrekken, ruim vooraleer er een vergunningsaanvraag wordt ingediend. De studies zijn nog in opmaak en de eerste resultaten worden nu al meegedeeld. Daarmee wil de initiatiefnemer transparant zijn. De studies moeten gebeuren volgens een vastgelegde methodiek, net om manipulatie te voorkomen. Van belang is dat geen vermijdbare schade optreedt voor de natuur en dat de effecten op natuurgebieden beperkt blijven, zodat er geen significante invloed kan optreden op de populaties uit de omgeving.

Dragen windturbines vanuit globaal perspectief eigenlijk wel bij tot het milieu en de natuur? Als je de hele keten bekijkt, vanaf het winnen van schaarse grondstoffen tot afbraak van de installatie na 20 jaar, is de milieuschade dan niet groter dan de milieuwinst?

Dit onderwerp is al aan bod gekomen in de eerste rondetafel. De levenscyclusanalyse van een windturbine is al in meerdere wetenschappelijke rapporten berekend en komt telkens uit op een positief resultaat.

Een deel van het projectgebied bevindt zich in Grembergen en een ander deel in Moerzeke. Het lijkt erop dat beide deelgebieden samen behandeld worden alsof er geen verschil is. Vanuit oogpunt van natuur lijkt het gebied te Grembergen toch belangrijker te zijn?

In de natuurstudie worden de verschillende deelgebieden, waar relevant, wel apart bekeken. In de presentatie over de natuurtoets (zie bijlage) zijn de resultaten samengevat.

Bij deze rondetafel zijn een aantal deelnemers vanuit Hamme-Moerzeke afgehaakt. Sommige deelnemers uit Grembergen, die later bij de ronde tafels betrokken werden, stellen dat dit onvoldoende een participatief project is, waarbij ze het gevoel hebben dat ze asymmetrische informatie (ten voordele van de initiatiefnemers) krijgen.

De initiatiefnemers proberen transparant en op voorhand te informeren over de studies die lopende zijn en rekening te houden met de bekommernissen die omwonenden hebben.

De windturbine die niet zichtbaar is, nooit hoorbaar, geen slagschaduw geeft en waartegen geen enkele vogel/vleermuis kan botsen, bestaat helaas niet. Er zal altijd een effect zijn. De effecten van verschillende scenario's worden onderzocht en in kaart gebracht. De impact op natuur en leefmilieu moet beperkt zijn, zodat eventuele hinder aanvaardbaar is.

Fietstocht

Er wordt in de zomer een fietstocht gepland in de buurt waar de windturbines komen. Er kan dan verder gereden worden naar de drie windturbines die zich in Zele bevinden. Een laatste rondetafel zal na de zomer plaatsvinden. Afhankelijk van de geldende maatregelen voor corona wordt bekeken of we de formule dan niet kunnen aanpassen.

Doel van de fietstocht: ter plekke ondervinden hoe de reële situatie is en wat het effect kan zijn bij de plaatsing van windturbines. Ondervinden welke impact bestaande windturbines in de omgeving geven.

Varia

De beelden van slagschaduw in de vorige rondetafel bevatten enkel een lijn die aanduidt waar de 8 uur slagschaduw te verwachten is. Om het geheel niet te complex te maken en ook omdat dit beeld er niet voor alle scenario's is, zat dit niet in de presentatie bij rondetafel 4.

Om volledig te zijn tonen de initiatiefnemers een beeld van een slagschaduwsimulatie met andere contourlijnen bij het scenario met drie windturbines met hoogte van 180m (zie bijlage bij het verslag).

Belangrijk is om te weten dat slagschaduw aan een woning uiterlijk 8 uur per jaar met een maximum van 30 minuten per dag mag voorkomen. Een sensor en stilstandmodule op de windturbine zorgen hiervoor. Alle simulatielijnen op de kaart zijn gemaakt vanuit een *worst case*-aannname, dat wil zeggen dat gekeken wordt alsof de omgeving uit glas bestaat en er geen bomen, gebouwen of andere objecten in het landschap staan. In werkelijkheid zal de impact van slagschaduw lager liggen.

Na rondvraag bedankt de voorzitter de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de rondetafel.